

ОТГЛЕЖДАНЕТО НА ЖИВОТНИ – КОМПАЊОНИ В БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Олга Б. Борисова¹

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

РЕЗЮМЕ — Статията изследва законодателството, касаещо отглеждането на животни-компаньони, като анализира и систематизира основните термини по отношение на защитата на този вид животни и ветеринарномедицинската дейност приложима за тях. Изследването си поставя за цел да анализира уредбата на тези процедури от позицията, че адекватната защита на животните от институциите и гражданите е в интерес на цялото общество, а отговорностите пред тях са много и за това детайлната правна регламентация е наложителна. Подробно са разяснени понятията „собственик“, „лице, което отглежда животни“ и „лице, което се грижи за животни“. Направени са предложения относно необходимостта на законово ниво да се диференцират различията между тях, да се формулира нова легална дефиниция на термина „животно-компаньон“, както и предложение *de lege ferenda*, за ново съдържание на разпоредбата на чл.35, ал.3 от Закона за защита на животните, определяща, че „собствениците на животни-компаньони са длъжни да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на съседите и другите лица“. Изложени са аргументи за установени празноти и противоречия в българското законодателство по отношение на животните-компаньони, налагащи необходимостта от промени в отделни разпоредби. Представена е съдебна практика на Върховния касационен съд в подкрепа на аргументите.

Ключови думи: животно-компаньон, лице, собственик, регламентация

THE KEEPING OF COMPANION ANIMALS IN THE BULGARIAN LEGISLATION

Olga B. Borisova

Varna Free University „Chernorizets Hrabar“

ABSTRACT— The article examines the legislation regarding the keeping of companion animals by analyzing and classifying the basic terms regarding the protection of this species of animals and the veterinary activity applicable to them. The research aims to analyze the regulation of these procedures from the point of view that adequate protection of animals by institution and citizens is in the interest of the whole society, and the responsibility to them are many, and therefore detailed legal regulation is necessary. The terms “owner”, “animal grower”, “animal caregiver”, are explained in detail. Proposals have been made on the need at the legal level to differentiate the differences between them, to formulate a new legal definition of the term “animal companion”, as well as a proposal *de lege ferenda* for a new content of the provision of Article 35, paragraph 3 of the Animal Protection Act stipulates that “owners of companion animals are obliged not to disturb the peace and hygiene conditions of neighbors and other persons”. Arguments for the identified gaps and contradictions in the Bulgarian legislation regarding companion animals are presented, which necessitate changes in certain provisions. The case law of the Supreme Court of Cassation is presented in support of the arguments.

Keywords: animal companion, owner, regulation

¹ Corresponding author at: Varna Free University, Varna, Bulgaria, e-mail: law_vfu_2012@abv.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Съгласно §1, т.9 от Допълнителната разпоредба на Закона за защита на животните „животни-компаньони” са животни, които се отглеждат в домакинството или от интерес към животното, доколкото става въпрос за домашни животни или опитомени животни от разред месоядни, гризачи, зайцеподобни, папагалови, чинкови, гълъбови и животни от клас Риби.

В чл. 34, ал.1 от същия закон законодателят изрично е поставил изискване по отношение на необходимата площ за отглеждане на кучета и котки. Тази площ за кучетата е съобразена с килограмите, които достигат в зависимост от породата си. Така за кучетата от малките породи, които са до 10кг. се предвиждат 6 кв. м. За средните породи, които са до 25кг. законодателят е преценил, че се нуждаят от минимум 8кв.м., а големите породи над 25кг. изискват площ от минимум 10кв.м.

Прави впечатление, че по отношение на малките породи фиксираната в закона площ не е определена като минимална. Що се отнася до котките, за тях е предвиден минимум от 6 кв.м. независимо от килограмите им, макар и да съществуват породи като Мейн Куун, Регдол, Сибирска котка и други, които значително надвишават 10 кг. Предвидената площ се изчислява като обща, заедно с хората живеещи в жилището. В закона не се предвижда изискване свързано с площта, която обитават към останалите представители на животните – компаньони като например разред гризачи, зайцеподобни, папагалови, чинкови, гълъбови, както и животните от клас Риби. В чл. 17, ал.2 от закона е установено, че в помещенията за отглеждане на животни собственикът трябва да осигури място, съответстващо на техните физиологични и поведенчески особености, и пространство за движение и почивка.

Съществува специална Наредба №39 от 1.12.2008г. за условията за отглеждане на животни-компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености, издадена от министъра на земеделието. В чл. 3 от тази наредба изрично се забранява отглеждането на защитени животински видове като животни-компаньони или за хоби.

От разпоредбата не става ясно в какво се изразява разликата между животните-компаньони и отглеждането на животни за хоби. В чл. 4 от наредбата е установено, че не се разрешава отглеждането на примати и хищни животни (бозайници и птици) с предназначение за животни-компаньони, с изключение на порове и язовци, които са отглеждани с тази цел.

Наредбата дава по детайлизирана регламентацията относно общите условия за настаняване и отглеждане и на останалите разреди и класове от животните – компаньони. Съгласно чл. 12 от наредбата при настаняване на животните-компаньони се спазват следните общи условия:

1. клетките, външните ограждения, аквариумите и терариумите, в които се настаняват животни компаньони, в зависимост от вида се обезопасяват срещу бягство;
2. разстоянието между решетките, дупките в мрежите и оразмеряването на други фиксирани материали са такива, че осигуряват удобство, не ги нараняват и предотвратяват заклещването на животните компаньони;
3. материалите, използвани за конструиране на клетките и огражденията за животни компаньони (решетки, мрежи), и начините им за съединяване се приспособяват към големината и силата на животното компаньон и способностите му за гризание и ровене;
4. мястото за живеене позволява лесно почистване и се поддържа чисто от фекалии през повечето време;
5. мястото за живеене е достатъчно голямо, за да позволява свободно движение и физическа активност в съответствие със специфичните нужди на всяко животно-компаньон;

6. електрическите прибори в мястото за живеене се обезопасяват или разполагат извън обсега на животното компаньон; прозорците се обезопасяват при необходимост, така че животното-компаньон да не се наранява;

7. в обсега на животното-компаньон не се поставят или държат предмети и субстанции, които могат да го наранят или да предизвикат отравяне.

В наредбата е предвидено, че на животните-компаньони трябва да се осигурява:

1. в зависимост от вида им постелята - суха, абсорбираща, несъбираща прах, нетоксична, несъдържаща инфекциозни агенти или вредители и незастрашаваща по друг начин тяхното здраве;

2. редовна смяна на постелята с цел предотвратяване превръщането ѝ в източник на инфекции и размножаване на паразити;

3. приспособления, които им позволяват да се катерят, ровят, почиват, крият, къпят, плуват или гмуркат в съответствие със специфичните изисквания на вида животно компаньон, като се осигуряват условия то да има поведение, каквото би имало в естествената си среда;

4. хранилки и поилки, конструирани, оразмерени и поставени по начин, който позволява на животното компаньон лесен и естествен прием на храна и вода.

В чл. 12, ал.3 от наредбата е установено, че когато се поставят заедно различни видове и индивиди животни-компаньони, трябва се взема под внимание всякакво групово поведение, което могат да проявят, така че да се избегне агресия и стрес.

Не се разрешава:

1. отглеждането на животни компаньони в пространство без:

а) прозорци;

б) достатъчна вентилация, или

в) контакт с хора;

2. държането на животни компаньони при условия на постоянна тъмнина и без подходящ период на почивка от изкуствено осветление.

В чл. 34, ал.3 и ал.4 от Закона за защита на животните е установено, че на кучета, които се отглеждат на открито трябва да се осигурява подслон или къщичка, които ги защитават от неблагоприятни атмосферни условия, а на кучета, които се отглеждат предимно вързани, се осигурява 5 метра тел (въже) за свободно движение, както и ежедневна разходка.

Собственикът на животно-компаньон трябва да взема мерки, за да не допуска животното само да напуска мястото на отглеждане, да навлиза в чужда собственост или на обществени места.

В чл. 11, ал.1 от Закона за защита на животните се определя, че не е разрешена продажба на животни на лица под 18-годишна възраст без съгласието на родител/настойник. От това следва, че дори дете под 14 годишна възраст може да се сдобие с животно и да стане собственик на същото с произтичащите от това отговорности. Разпоредбата не постановява, че съгласието от родител/настойник следва да е писмено, което означава, че родителят или съответно настойникът изразява своето съгласие устно пред продавача, за да се осъществи сделката, а последващото доказване и оспорване са много вероятна хипотеза. Прави впечатление, че законодателят изисква съгласието само на настойника, но не и на попечителя на купувача.

В чл. 153, ал.1 и ал.2 от Семейния кодекс се изяснява институтът на настойничеството и попечителството. Пояснено е, че настойничество се учредява над малолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права. Настойничество се учредява и над лица, поставени под пълно запрещение. Що се отнася до попечителството, то се учредява над непълнолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права. Попечителство се учредява и над лица, поставени под ограничено запрещение. Орган по

настоящността и по попечителството е кметът на общината или определено от него длъжностно лице.

Би било редно в бъдеще законодателят *de lege ferenda* да не разрешава продажба на животни на лица под 18-годишна възраст, както и на лица поставени под запрещение, независимо от съгласието на родители, настойници и попечители. Отговорностите и специфичните задължения, които отглеждането на едно животно предполага води до извода, че би било по-целесъобразно лица над 18-годишна възраст, непоставени под запрещение да могат да купуват животното и съответно, те да стават собственици на същото.

В чл. 12 от Закона за защита на животните е установено, че собствениците на животни трябва да осигурят необходимите условия за отглеждането им. Тези условия се съдържат в разпоредбите на чл. 149 и чл. 150 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. Животните трябва да се отглеждат и използват по начин, който съответства на тяхното развитие и предназначение и е съобразен с физиологичните им нужди и етологични особености.

Собствениците на животни, съгласно чл. 150 от Закона за ветеринарномедицинската дейност са длъжни да:

1. се грижат за животните и да не ги изоставят;
2. осигуряват на всяко животно в зависимост от вида, възрастта и породата му:

- място за обитаване и условия, съобразени с нуждите му;
- необходимото пространство и свобода на движение;
- достатъчно количество храна и вода;
- свободен достъп до местата за хранене и поене;
- подходящ микроклимат;
- редовно профилактично ветеринарномедицинско обслужване и незабавно лечение

при заболяване или нараняване;

- подходящи съдове за хранене и поене, поставени по начин, който не позволява замърсяването им и намалява до минимум агресивната конкуренция между животните;

3. предприемат всички мерки за предотвратяване на бягството на животните.

В същото време в Раздел II от Наредба №39/2008г. за условията за отглеждане на животни-компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености терминът „собственик на животното” е заменен с „лице, което отглежда или се грижи за животно-компаньон”. Макар и често припокриващи се тези понятия не са идентични и задълженията, които имат също би трябвало да са различни. На законово ниво би следвало да се диференцират различията между „собственик”, „лице, което отглежда животно” и „лице, което се грижи за животно”.

В чл. 6 от наредбата е предвидено, че всеки, който отглежда или се грижи за животно-компаньон, е отговорен за неговото здравословно състояние.

Наредбата изисква всеки, който отглежда или се грижи за животно-компаньон:

1. да потърси необходимата информация и съвети от специалисти относно особеностите при отглеждането и необходимите условия, които трябва да осигури на животното-компаньон, съобразно неговия вид, порода, възраст и физиологично състояние;

2. да осигурява условията, грижите и вниманието, съобразени с естествените му нужди според вида и породата му, а именно:

- а) пространство за настаняване и оборудване на това пространство, което отговаря на физиологическите и поведенческите особености на животното-компаньон;

- б) необходимите количества подходяща храна и вода, които да го поддържат в добро здравословно състояние;

- в) необходимото пространство и движение;

- г) да отглежда животното компаньон при условия и по начин, които не формират агресивно поведение;

3. да осигурява ветеринарномедицинско обслужване:

- а) при необходимост поради нарушено здравословно състояние и нараняване;
 - б) за целите на профилактиката от опасни за хората и животните заболявания - ваксинация и обезпаразитяване;
4. да не допуска в непосредствена близост животни, притежаващи естествена или придобита нетърпимост едно към друго;
5. да спазва изискванията за защита и хуманно отношение към животните съгласно Закона за защита на животните;
6. да избягва раждането на нежелани животни компаньони чрез осигуряването на:
- а) изолация по време на размножителния период;
 - б) ветеринарномедицински препарати за отлагане и потискане на еструса, или
 - в) кастрация.

Чрез императивната норма на чл. 151 от Закона за ветеринарномедицинската дейност законодателят предвижда забрани, които целят да се намалят случаите на жестоко отношение към животните, включително и към животните-компаньони.

Тези забрани включват:

1. причиняването на страх, нараняване, болка, страдание, стрес или смърт на животни;
2. използването на животни за представления, водещи до болка, наранявания, увреждания на животното;
3. насъскването на животни едно срещу друго;
4. дресурата на животни по начин, който им причинява болка или страдание;
5. подлагането на животни на натоварвания, които не са съобразени с анатомичните и физиологичните им възможности;
6. връзването на животни по начин, който им причинява болка, страдание или нараняване;
7. отглеждането на животни при постоянна тъмнина или постоянно вързани;
8. разхождането по улиците на диви животни с цел представления или търговия;
9. извършването на ветеринарномедицински манипулации и прилагането на ВМП от лица без необходимата квалификация;
10. прилагането на упойващи вещества или вещества, които увреждат здравето на животните, с изключение на случаите, които са медицински оправдани, или на манипулации в рамките на разрешен опит;
11. употребата на стимулиращи средства за животни с цел повишаване на спортните резултати;
12. естественото или изкуственото осеменяване, което води до или създава опасност за увреждане здравето на животните;
13. намесата в процеса на раждане чрез прилагане на манипулации, които са несъвместими с ветеринарномедицинската наука и практика;
14. храненето на животни с храни, които съдържат вредни субстанции, или храни, неподходящи за вида, възрастта и здравословното им състояние;
15. настаняването на едно и също място на несъвместими видове животни или на животни от един вид, когато това може да породи агресивност;
16. ампутацията на опашката на едри преживни и еднокопитни животни;
17. извършването на следните манипулации без упойка:
 - а) ампутация на опашката на агнета, ярета, прасета, телета и кучета над 7-дневна възраст;
 - б) отстраняване на допълнителните пръсти на кучета над 8-дневна възраст;
 - в) обезроговяване на телета под 8-седмична възраст при каутеризация или екстирпация по оперативен начин;

- г) обезроговяване на телета над 8-седмична възраст;
- д) кастриране на прасета над двуседмична възраст;
- е) кастриране на телета над 4-седмична възраст;
- ж) кастриране на агнета и зайци над 8-седмична възраст.

От дефиницията за животни-компаньони в §1, т.9 от Допълнителната разпоредба на Закона за защита на животните следва, че животни като телета, агнета, ярета, прасета не са животни-компаньони, макар и някои собственици да ги отглеждат в своето домакинство или от интерес към животното и да не ги отглеждат с цел производство на суровини и храни от животински произход или за други селско- или горскостопански цели, или за работа, каквото е легалното определение за селскостопански животни в Закона за защита на животните /§1, т.16 от Допълнителната разпоредба на закона/.

В чл.1, т.1 от Европейската конвенция за защита на животните-компаньони под "животно-компаньон" се разбира всяко животно, отглеждано или с намерения да бъде отглеждано от човека в домашни условия за лично развлечение и компания. Тоест дефиницията е много по-обща, не включва изброяване на конкретни разреди и класове и не използва термина „домакинство“, а „човек“, като субект осъществяващ съответните грижи или проявяващ намерение за отглеждане на животното. De lege ferenda, считам, че тази по-обща дефиниция по адекватно отразява характеристиките присъщи за този тип животни.

В същото време в чл. 172 от Закона за ветеринарномедицинската дейност законодателят си служи с термина „домашни любимци“ като се поставят конкретни задължения по отношение на собствениците на такива домашни любимци:

1. да вземат мерки животните да не замърсяват обществени места, като почистват мястото след дефекация;
2. да вземат мерки животните да не създават опасност за хора или други животни;
3. да вземат мерки за предотвратяване на нежелано размножаване на животните;
4. при използването им за размножаване да се съобразяват с физиологичните, анатомичните и поведенческите им характеристики и да не допускат застрашаване на тяхното здраве.

Би било редно законодателят да унифицира терминологията по отношение на законодателството относимо към защитата и отглеждането на животните или, ако чрез термина „домашни любимци“ иска да разграничи този вид животни от „животните-компаньони“ то следва да го направи, дефинирайки съдържанието на термина.

В чл. 177, ал.1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност се забранява:

1. извършването на следните хирургически интервенции на домашни любимци :
 - а) рязане на опашка;
 - б) рязане на уши;
 - в) изрязване на гласни струни;
 - г) отстраняване на нокти и зъби;
2. отглеждането и развъждането на домашни любимци за добив на месо и кожи от тях;
3. извеждането на кучета без повод, а на агресивни кучета - и без намордник;
4. разхождането на кучета на детски площадки и на места, обозначени от общините със забранителни знаци.

В чл. 177, ал.2 от закона е предвидено, че на ветеринарният лекар все пак е предоставена оперативна самостоятелност да прецени дали да извърши хирургическа интервенция на домашните любимци свързана с рязане на опашка, уши, гласни струни, нокти и зъби. Липсата на изрична мотивировка за необходимостта от такава хирургическа интервенция и хипотезите, в които същата е наложителна дават прекалена свобода и дискреционна власт на ветеринарните лекари.

Съгласно чл. 35, ал.2 от Закона за защита на животните собственикът е длъжен да предотврати всяка проява на необоснована агресия на кучето, проявена на обществени места и при ситуации, застрашаващи живота или здравето на хора и животни. Това изискване е приложимо само по отношение на кучетата, по отношение на останалите представители на животните-компаньони, законодателят не поставя задължение към собствениците за предотвратяване на необоснована агресия.

В §1, т.1 от Допълнителните разпоредби на Закона за ветеринарномедицинската дейност е дадена легална дефиниция за агресивни кучета и тя се изразява в това, че те проявяват спонтанна неадекватна реакция, насочена срещу хора или животни, която в зависимост от силата и нейното естество би могла да доведе до нараняване или причиняване на смърт.

В същото време в §1, т.1 от Допълнителната разпоредба на Наредба №39/2008г. за условията за отглеждане на животни-компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености е дадено легално определение на "агресивно поведение", като то е представено като поведение, което се изразява в нападение или намерение за нападение срещу друг представител от същия или от друг животински вид или срещу човек. Тоест подзаконовия нормативен акт разширява обхвата на термина „агресия” като вид проява и я свързва не само с кучетата, но и с останалите представители на животните-компаньони.

Специалното отношение на законодателя към кучетата, като животни-компаньони се проявява и в чл. 35, ал.3 от Закона за защита на животните, където е предвидено задължението на собствениците на кучета - да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на членовете на етажната собственост. Изключение се допуска само за кучета - пазачи на стада, ловни, следотърсачи, планински спасители и водачи на лица с увреждания, по ред, определен от Българската агенция по безопасност на храните.

В решение №135 от 31.07.2014г. на ВКС по гр. дело №334/2014г. се разглежда искова молба за неоснователно въздействие, ограничаващо правото на собственост на ищците, предизвикано от отглеждането на голям брой домашни животни /кучета, котки и други компаньони/ от ответницата в нейното жилище, вследствие на което се създава шум над допустимите норми включително и в късните часове на денонощието, с което се нарушава спокойствието на собствениците на етажната собственост, влошена е и хигиената в общите части на сградата. Търсената защита е преустановяване на отглеждането на всякакви животни в жилището. Съдът е преценил, че защитата трябва да съответства на нарушението и да се ограничава с искане за преустановяване само на онези действия или състояния, в които се състои неправомерното въздействие върху вещното право на ищеца, без да нарушава правната сфера на нарушителя и да ограничава необосновано неговите права, но същевременно трябва да е от такова естество, че да осигури възстановяване правата на собственика в пълен обем. Дали търсената защита от ищеца надвишава по интензитет нарушението следва да се преценява въз основа на твърденията на страните и събраните по делото доказателства във всеки конкретен случай. Съдът постановява, че целта на Закона за защита на животните е да създаде условия и механизми за опазване здравето и живота на животните, да им осигури подходящи грижи и условия и да ги предпази от нехуманно и жестоко отношение към тях, но спазването на тези изисквания не означава, че отглеждането на домашните животни не може да доведе до смущаване на спокойствието на съседите и други лица. Ето защо чл. 35, ал. 3 от закона предвижда изрично задължение за собствениците на кучета да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на членовете на етажната собственост и нарушаването на тази забрана може да бъде предмет на негаторна защита.

Съдът счита, че отглеждането на много и различни животни в жилище, намиращо се в сграда на етажна собственост би могло да наруши спокойствието на останалите обитатели на сградата чрез създаване на шум, надвишаващ обичайните норми, какъвто е констатиран по въпросното дело от контролните органи, чрез замърсяване на общите части и др., което да се

дължи не единствено на неспазване на изискването на чл. 35, ал. 3 от Закона за защита на животните, а и на броя и вида на отглежданите животни. Преценката на съда за адекватността на искането по чл. 109 Закона за собствеността не следва да е абстрактна, а да се основава на конкретните обстоятелства, посочени в исковата молба и установени по делото.

От гореизложеното следва, че не само кучетата биха могли да нарушат спокойствието и хигиенните условия на обитателите в съседство. Това изискване би следвало да е приложими и не единствено за членове на етажна собственост, но и за останалите лица живеещи в близост до домакинство с животни-компаньони.

В чл. 8, ал.1, т.3 от Наредба №39/2008г. за условията за отглеждане на животни-компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености е предвидено, че всеки, който отглежда или се грижи за животно-компаньон, е длъжен да осъществява постоянен и непосредствен контрол над него с цел защита на сигурността и спокойствието на хората и другите животни, обитатели на етажна собственост, дворове и обществени места, както и хигиената в общите части на етажната собственост. Тоест подзаконовият акт разширява приложното поле, по отношение на което трябва да се осигури сигурност и спокойствие включвайки освен етажна собственост, също така и дворове и обществени места.

De lege ferenda би било целесъобразно разпоредбата на чл. 35, ал.3 от Закона за защита на животните, определяща, че „собствениците на кучета са длъжни да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на членовете на етажната собственост” да бъде изменена, както следва: „Собствениците на животни-компаньони са длъжни да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на съседите и други лица”.

В чл. 35, ал.5 от Закона за защита на животните е предвидено, че собственикът на куче, който го отглежда с цел развъждане, се регистрира по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и заплаща в общината такса. В §1, т.36 от Допълнителните разпоредби на Закона за ветеринарномедицинската дейност е дадена легална дефиниция на "животновъден обект", каквото е мястото подлежащо на регистрация, съгласно разпоредбата на чл. 137 от закона и този вид обект представлява всяко място, където временно или постоянно се отглеждат или настаняват животни, с изключение на ветеринарни клиники или амбулатории.

В същото време в §1, т.15 от Допълнителната разпоредба на Закона за защита на животните е установено легално определение по отношение на термина "с цел развъждане", като той е представен като размножаване на животното поне веднъж годишно. Възниква въпросът кой ще контролира собственикът дали животното му се размножава ежегодно, за да отговори на критериите за „животновъден обект” и оттам и задължението за регистрация и заплащане на такса в общината, още повече, че в дефиницията за „животновъден обект” животните са в множествено число, а не единична бройка, като съществува специална наредба №44 от 20.04.2006г. за ветеринарномедицинските изисквания към тези животновъдни обекти.

Съгласно чл. 173 от Закона за ветеринарномедицинската дейност собствениците на кучета са длъжни:

1. при извеждането на кучетата да носят в себе си ветеринарномедицинския паспорт и да го представят за проверка на общинските и ветеринарномедицинските органи;
2. да представят ветеринарномедицинския паспорт при посещение при ветеринарен лекар;
3. ежегодно да представят кучетата за ваксинация срещу бяс;
4. когато ги отглеждат в затворени помещения, ежедневно да им осигуряват необходимата разходка;
5. когато ги отглеждат вързани на открито, да им осигурят подслон и площ за свободно движение.

Законодателят предвижда изрично по отношение на собствениците на кучета, че те трябва да ги представят на ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска

практика, за издаване на паспорт по образец, ваксинация и обезпаразитяване, когато кучето навърши 6-седмична възраст.

При навършване на 4-месечна възраст или в 7-дневен срок от придобиване на куче над тази възраст собственикът регистрира кучето при ветеринарен лекар. При регистрация на кучето ветеринарният лекар поставя микрочип, отговарящ на стандарт ISO 11784 и въвежда данните в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните. Ветеринарният лекар трябва да изпраща ежемесечно данните от ветеринарномедицинския паспорт на всяко регистрирано куче в Областна дирекция по безопасност на храните и в съответната община.

Предвидено е, че собствениците на кучета трябва да заплатят стойността на ветеринарномедицинския паспорт и на манипулацията по поставяне на микрочипа.

В чл. 175, ал.1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност е установено, че за притежаване на куче ежегодно се заплаща такса на основание чл. 6, ал.1, т. и/ от Закона за местните данъци и такси. Приходите от събраните такси постъпват в общинския бюджет и се използват за мероприятия, свързани с намаляване броя на безстопанствените кучета.

Освобождават се от такса собствениците на:

1. кучета на лица с увреждания;
2. служебни кучета в организациите на бюджетна издръжка;
3. кучета, използвани за опитни цели;
4. кучета, използвани от Българския червен кръст;
5. кастрирани кучета;
6. кучета, които придружават или охраняват селскостопански животни, които се отглеждат в регистриран животновъден обект.

Прави впечатление, че законодателят е предвидил императивна норма по отношение на регистрирането при ветеринарен лекар само за кучетата – чл. 174, ал.3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. Разпоредбата на чл. 174, ал.1 от закона изисква също така само по отношение на кучетата издаване на паспорт по образец, ваксинация и обезпаразитяване. Съгласно чл. 47, ал.1 от Закона за защита на животните – кучетата, които се настаняват в приют, се кастрират, обезпаразитяват и ваксинират срещу бяс. Такова изискване за регистриране, чипиране, обезпаразитяване и ваксиниране на законово ниво по отношение на останалите животни-компаньони не съществува.

В същото време в чл. 32, ал.1 от Наредба №39/2008г. за условията за отглеждане на животни-компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености е предвидена ваксинация срещу бяс както на кучетата, така и на котките и поровете.

Освен това в наредбата е установено, че животните-компаньони, които имат контакт с други животни или имат достъп до обществени места и участват в изложби и състезания, се ваксинират и срещу следните заболявания:

1. кучета - парвовироза, гана, хепатит, лептоспироза, параинфлуенца;
2. котки - вирусен ринотрахеит, котешки калицивирус и панлевкопения;
3. порове - гана;
4. зайци - хеморагична болест по зайците.

Предвидено е, че ваксинацията се извършва от практикуващ ветеринарен лекар (или от лице под неговия контрол), който определя подходящата схема и ваксина за съответния животински вид, възраст и физиологично състояние.

В Наредба №39/2008г. е установена също така и императивна разпоредба съдържаща се в чл. 39, съгласно която всеки, който отглежда или се грижи за животно-компаньон, е длъжен възможно най-рано да потърси съвет и помощ от ветеринарен лекар или специалист по поведение на животни, при неспособност или некомпетентност да се справи сам с коригиране на нередно поведение и антисоциални навици, демонстрирани от животно-компаньон.

Дефиниции за термините „нередно поведение” и „антисоциални навици” се съдържат в §1, т.2 и т.10 от Допълнителната разпоредба на наредбата и се изразяват, както следва:

- "Антисоциални навици" са навици, чието развитие при животните компаньони предизвиква неприятности или раздразнение у техните собственици и/или околните;
- "Нередно поведение" е поведение, което се изразява в прояви от страна на животните-компаньони, причиняващи вреда, и също така включва устойчиво продължително лаене, мяукане, агресивност, гонене на леки коли или камиони и др.

Не става ясно обаче, лицето, което отглежда или се грижи за животно-компаньон къде би могъл да намери специалист по поведение на животни за съвет или помощ при нередно поведение или антисоциални навици на животното. Наредбата му предоставя алтернатива в избора на експерт при неспособност или некомпетентност да се справи сам с коригиране на поведението на животното-компаньон - ветеринарен лекар или специалист по поведение на животни, но никъде в законодателството не е изяснено кой би могъл да бъде специалист по поведение на животни и трябва ли да притежава съответно образование или квалификация в тази област.

Има доста празноти и противоречия в действащото законодателство по отношение на животните-компаньони. Адекватната защита на животните от институциите и гражданите е в интерес на цялото общество, а отговорностите пред тях са много и за това детайлната правна регламентация е наложителна.

ИЗТОЧНИЦИ:

1. Европейска конвенция за защита на животните-компаньони, Ратифицирана със закон, приет от 39-то НС на 15.04.2004 г. - ДВ, бр. 34 от 27.04.2004 г. Издадена от Националната ветеринарномедицинска служба, обн., ДВ, бр. 53 от 30.06.2006 г., в сила за Република България от 1.02.2005 г.
2. Закон за защита на животните, обн. ДВ, бр. 13 от 8.02.2008г., посл. изм. бр.17 от 23.02.2018г.;
3. Закон за ветеринарномедицинската дейност, обн. ДВ, бр. 87 от 1.11.2005г., посл. изм. бр. 24 от 22.03.2019г.
4. Наредба №39 от 1.12.2008г. за условията за отглеждане на животни-компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености, обн. ДВ, бр. 1 от 6.01.2009г.